Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

10 июнь, пайшанба. № 111 (616). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

ПОЙТАХТИМИЗ КЎРКИГА КЎРК ҚЎШАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ И. ЖЎРАБЕКОВНИНГ 1993 ЙИЛ 8 ИЮНДА ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИНИНГ ЎН БИРИНЧИ СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ҳурматли дўстлар!

Кейинги пайтларда мамлакатимиз ҳаётида тарихий воқеалар тобора кўпроқ содир бўляпти. Яқинда ўз ишини туғаллаган ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XII сессияси мамлакатимиз тарихида муҳим ўринни эгаллайди. Сессияда ҳаётимизнинг айрим йўналишларини белгилаб берувчи қонунлар якдиллик билан қабул қилинди.

Бугун бу ерда халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши ва маҳаллий идораларнинг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг нутқлари ва унинг «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» китобида баён этилган фикрлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XII сессияси қарорлари асосида ижтимоий-иқтисодий ривожланишни жадаллаштириш вазифалари муҳокама этиляпти. Президентимизнинг ана шу сессияда сўзлаган ҳозирги вазият, давлат суверенитетини ва унинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлашга оид нутқлари катта аҳамиятли эканини ҳаммамиз биламиз. Аввало Ўзбекистон Президенти собитқадамлик билан юритаётган ички ва ташқи сиёсат туфайли республикамизнинг халқаро майдонидаги обрў-эътибори кундан-кун ортиб бораётганини айтиб ўтиш керак.

Мустақил ёш давлатимиз билан ҳар томонлама ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш ниятида республикамизга чет эл расмий делегациялари тез-тез ташриф буюрмоқда.

Шу йилнинг ўтган даврида Корея, Хитой, Эрон, Туркия, Покистон, Финляндия, Швеция, Малайзия, Ҳиндистон ва бошқа давлатларнинг раҳбарлари Ўзбекистонда бўлди. Зотан, Ўзбекистон ҳукуматининг барча давлатлар ва халқлар билан ўзаро манфаатли иқтисодий, маданий алоқалар ўрнатишга қаратилган тинчликсевар ташқи сиёсати кўпчиликка маъқул бўляпти.

Буларнинг ҳаммаси халқимиз ҳаётида ижобий ўзгаришлар юз бериб, унинг тобора жипслашиб бораётганини, истиқлол туфайли одамларимиз онгида она ватанга, юртига меҳр-муҳаббат шаклланаётганини кўрсатади.

Мен бу ерда Президент Ислом Каримовнинг мавжуд қийинчиликларни бартараф этиш ва иқтисодиётни барқарорлаштириш, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш тўғрисидаги фикр-мулоҳазаларига асосланган ҳолда республикамизда, хусусан, Тошкент шаҳридаги вазият ва иқтисодий ислоҳот қандай бораётганига оид баъзи бир масалалар устида тўхталиб ўтмоқчиман.

Биз жорий йилнинг беш ойи иш якунларини кўздан кечирар эканмиз, республикада кўпчилик соҳаларда қийинчиликлар сабр-тоқат билан бартараф қилиниб, ишлаб чиқаришнинг пасайиб кетишига йўл қўйилмаганини эътироф этишимиз керак.

Мана шу даврда аҳоли энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари — дон, қанд-шакар, гўшт, гуруч, шунингдек, халқ истеъмоли моллари билан узлуксиз таъминлаб турилди.

Президентимиз айтганидек, аввало, кучли ижтимоий сиёсатга амал қилинган ҳолда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш борасида жиддий ишлар қилиняпти, ўзимизнинг ресурсларимиз ва имкониятларимизни ишга солиш йўли билан шу йилнинг ўзидаёқ 35 миллиард сўмлик, келгуси йили эса 58 миллиард сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш мўлжалланяпти.

Президентимизнинг яқинда нашр этилган «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» китобида республикада амалга оширилаётган ислоҳотларнинг асосий беш тамойили, яъни, биринчидан, иқтисодиётнинг сиёсатдан устиворлиги, иккинчидан, давлатнинг ўзи бош ислоҳотчи бўлиши, учинчидан, қонунга итоаткорлик, тўртинчидан, кучли ижтимоий сиёсат ва ниҳоят, бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш зарурлиги — Ўзбекистоннинг ўзига хос истиқлол ва тараққиёт йўли экани ишончли далиллар билан исботлаб берилган.

Дарҳақиқат, бугун мустақил Ўзбекистоннинг иқтисодиёти, уни ривожлантириш йўллари ва бозор муносабатларига ўтиш воситалари ишлаб чиқиляпти ва ҳаётга татбиқ этиляпти.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда кўп укладли иқтисодиёт шаклланиб боряпти. Халқ хўжалигининг деярли ҳамма соҳаларида корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш кенг миқёсда давом этяпти. Шу йилнинг ўтган даврида 2,6 мингта корхона қайта ташкил этилди. Йил биринчи чорагида хусусий корхоналар мингта кўпайиб, қарийиб 6 мингни ташкил этди. Мана шу даврда 356 акционерлик ва хўжалик ширкати, 1241 ижара хўжаликлиги бор эди. 13 мингдан зиёд корхонада 185 минг киши меҳнат қилди. Йил биринчи чорагида миллий даромадда давлат тасарруфида бўлмаган корхоналар улуши 20 фоиздан кўпроқни ташкил этди.

Ҳокимият ва бошқарув органлари замон талаблари асосида такомиллаштирила бошлади, давлат бошқарув органларини қайта ташкил этиш давом эттирилди. Бир қатор вазирликлар, давлат қўмиталари тугатилиб, улар ўрнида бозор иқтисодиёти талабларига мос бўлган бошқарув тузилмалари пайдо бўлди. Ҳозир республикада 40 концерн, ассоциация, миллий компания, корпорация ишлаб турибди.

Ҳурматли ўртоқлар!

Бугунги кунда юксак масъулиятни англаб иш юритиш, интизом, тартиб ва уюшқоқликни кучайтириш ҳар қачонгидан ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда.

Ҳаммангизга маълумки, шу йил бошларида Андижон, Жиззах ва Сурхондарё вилоятларида навбатдан ташқари сессиялар бўлиб ўтди. Президентимиз Ислом Каримов ана шу анжуманларда сўзлаган нутқларида маҳаллий бошқарув, давлат органлари ишини қаттиқ танқид қилди. Жумладан, раҳбар кадрларни танлаш ва уларни жой-жойига қўйишда жиддий камчиликлар мавжудлигига, бу эса, хўжалик ишлари аҳволининг ёмонлашувига олиб келаётганига эътибор қаратилди. Ижтимоий адолат мезони бузилаётганига, талон-тарож, ўғирлик фактлари борлиги, бу хол ҳокимликлар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари диққат-эътиборидан четда қолаётгани алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Тошкент шаҳридаги ишлар аҳволига Президентимизнинг Жиззах ва Термиз, ундан олдин Андижонда сўзлаган нутқларида баён этилган фикрлар нуқтаи-назаридан қарайдиган бўлсак, бу ўринда жуда кўп ўхшашликларни кўрамиз.

(Давоми 3-бетда).

БОШ ВАЗИР ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

9 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Япония Ташқи савдо ва саноат вазирлиги вакиллари ҳамда япон ишбилармонларидан иборат делегацияни қабул қилди.

Япония делегациясига бошчилик қилаётган «Митцубиси» фирмасининг Президенти жаноб С. Морохаси Бош вазирни делегация ва унинг Ўзбекистонга ташрифидан кўзда тутилган режалар билан таништирди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов ўзбек ва япон халқлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар узоқ тарихга эга эканлигини қайд этиб, бу ҳамкорликни янги савияда давом эттириш ҳар икки мамлакат учун ҳам фойдали бўлишини таъкидлади.

СУРАТДА: қабул пайти.

Суҳбат давомида ўзбек-япон иқтисодий қўшма комиссиясини тузишга келишиб олинди. Бу комиссия ҳар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини кенгайтиришга хизмат қилади.

Суҳбатда Японияни Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси У. Магэсаки ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ КИТОБИНИНГ МУҲОКАМАСИ

Республика давлат жисмоний тарбия ва спорт комитетида Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовнинг «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» рисоласи муҳокама қилинди. Муҳокамада спорт ташкилотларининг, республика олий спорт маҳорати мактаблари ва олимпиада резерви билим юртларининг, Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институтининг раҳбарлари, комитет марказий аппаратининг ходимлари қатнашдилар.

Китобда республика иқтисодиётини бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтказишнинг асосий йўналишлари чуқур таҳлил этилиб, белгилаб берилгани таъкидланди. Ўзбекистон Президенти ва ҳукумати аҳоли барча табақаларини ижтимоий ҳимоялаш учун имкони бўлган ҳамма ишни қилмоқдалар, ёш авлод ҳақида доимо ғамхўрлик кўрсатмоқдалар. «Физкультура ва спорт тўғрисида»ги қонун Ўзбекистондаги дастлабки қонунлардан бири бўлди. «Соғлом авлод учун» ордени ва хайрия жамғармаси, фахрий спорт унвонлари таъсис этилди. Вазирлар Маҳкамасининг республикада футбол ва теннисни ривожлантириш тўғрисидаги қарорлари қабул этилди. Республика ҳукумати футболни ривожлантириш жамғармасига 100 миллион сўм ажратди.

Кенгаш қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президентининг сиёсатини тўла-тўкис қўллаб-қувватлашларини изҳор этдилар.

(ЎзА мухбири).

ОЛАМШУМУЛ ВОҚЕА

Марказий Осиё Академияси ташкил этилганлигини жуда катта мамнуният билан қабул қилдим.

Биринчидан, бу Марказий Осиё ҳамдўстлик давлатлари тизимида мантиқий зарур соҳа ҳисобланса, иккинчидан—мазмун жиҳатдан ҳаёт талаби ҳамдир. Академиянинг таъсис мажлисида белгиланган асосий йўналишлар ушбу маконда яшовчи халқлар манфаатларини тўла акс эттиради.

Қадимдан маълумки, бу ҳудудда яшовчи халқлар тенглик, биродарлик, қон-қардошлик ғояси асосида бирлашганлар ва шу боисдан жаҳон цивилизациясига муҳим ҳисса қўшганлар, буюк давлатлар барпо этганлар ва мамлакатни бошқаришда муҳим қонунлар ихтиро этиб, уни изчиллик билан амалга оширганлар.

Бинобарин ишлаб чиқарувчи кучларни юқори даражада ривожлантириб, Ғарб ва Шарқ давлатларини ўз маҳсулотлари билан маҳлиё этганлар. Албатта, бу ўз-ўзидан вужудга келмаган: у минтақадаги халқларнинг ақл-заковати, илм-фан ривожи юксак бўлгани билан ҳам боғлиқдир. Бу макон алломаларининг мероси беқиёсдир. Ана шу мерос ва қадриятларни холис ўрганиш, қолаверса ҳозирги ва келажакдаги умумий муаммоларни биргаликда ечиш Академиянинг муҳим йўналишларидан бири бўлиб қолади, албатта.

Шунингдек, унинг фаолиятида минтақамизга оид ҳуқуқий қонунлар тизими ишлаб чиқиш алоҳида ўрин эгалламоғи лозим.

Қолаверса, экология инқирозини ва Орол фожиасини бартараф этиш бўйича таклифлар тайёрлаш ҳам Академиянинг долзарб вазифаларидан бўлади.

Мазкур Академиянинг Тошкент шаҳрида таркиб топиши оламшумул воқеадир.

Академиянинг ташкилотчи президенти этиб таниқли олим, давлат ва жамоат ишларида катта тажрибага эга академик П. Ҳабибуллаевнинг сайланиши айни муддао бўлди. Биз олимлар янги Академия ишларига муваффақиятлар тилаймиз.

И. ИСКАНДАРОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, академик.

ЎЗБЕКИСТОН Ватаним маним

«Халқ сўзи» ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР * ЯНГИЛИКЛАР

ЖОВОНДАН САНДИҚҚАЧА

● БАЛИҚЧИ туманидаги тайёрлов-савдо идорасининг меҳнат жамоаси харидорлари кўпайиб қолишди.

ИҚТИСОДИЙ ислоҳот талабларидан ортда қолишни истамаган жамоа илгари ёғочни қайта ишлайдиган ва ўсимлик мойи чиқарадиган цехларини қурган эди. Уларнинг иқтисодий самараси кўзга кўрингач, мебель корхонасини ҳам қуриб ишга туширди. Ҳозир бу ерда стол-стул, кийим-кечак жовони, сўри ва сандиқ каби ўндан зиёд уй-рўзғор буюмлари ишлаб чиқарилмоқда.

ҚЎЛБОЛА ДАСТГОҲ ГИЛАМ ВА ПОЯНДОЗ ТЎҚИЙДИ

● БУ ЯНГИ ип йигириш дастгоҳини тажрибали электрчи Қистай Кўбяшаров яратди.

ЯНГИЛИК шарофати билан Томди туманидаги «Оёққудуқ» давлат хўжалигидаги цехда жундан жемпер, гилам, пояндоз тўқиш авж олиб кетди. Бундан руҳланган Қ. Кўбяшаров яроқсиз эски жун қирқиш ускуналари қисмларидан ўн дона янги дастгоҳ ясаб, ҳамқишлоқларига улашди.

ТОШБАҚАНИНГ НАРХИ 10 ДОЛЛАР

● ИШБИЛАРМОН бўлишга росмана киришган одам тошбақани ҳам даромад манбаига айлантираркан.

НАВБАҲОР туманидаги «Гигант» давлат хўжалигида яна бир янги тармоқ, тўғрироғи, қўшимча даромад манбаи пайдо бўлди. Хўжалик ишбилармонлари тошбақанинг гўшти хорижда қадрланишидан хабар топиб, бу жониворларни парваришлашга киришган эди. Ҳозирнинг ўзидаёқ «етилган маҳсулот»нинг бир туркумини чет элга жўнатишга тайёрлаб қўйдилар. Польшалик харидорлар тошбақанинг ҳар донасини 10 доллардан сотиб олиш истагини билдирдилар.

СЕУЛДА МАЛАКА ОШИРИШАДИ

● ФАРҒОНА вилоятининг йирик шаҳарларида телефондан фойдаланувчилар икки баравар кўпаядиган бўлди.

ВИЛОЯТ алоқа-ишлаб чиқариш бирлашмаси Жанубий Кореянинг «ДЭУ-телеком» фабрикаси билан ҳамкорликка киришди. Келишувга кўра, бу фирма Фарғона, Марғилон, Қўқон каби йирик шаҳарларда 50 минг рақамли автомат-телефонлар ўрнатиб беради. Тайёргарлик ишлари бошлаб юборилган. Ҳозир тил ўрганаётган алоқачилар Сеулга бориб, малакаларини ҳам ошириб келишади.

АВВАЛ ТАШХИС, СЎНГ МУОЛАЖА

● САМАРҚАНД вилоятининг Мотруд қишлоғида 30 беморни қабул қиладиган ташхис маркази билан бирга 90 ўринли шифохона очилди.

ИККИ қаватли янги саломатлик муассасаси бугунги кун талаблари асосида қурилди ва жиҳозланди. Беморларнинг қандай касалликка чалинганларини хориждан келтирилган тиббий асбоб-ускуналар ва лаборатория жиҳозлари бир зумда аниқлаб беради. Шифохонада эса уларни даволаш учун ҳамма шарт-шароит муҳайё.

КАТТА САЙР ОЛДИДАН СИНОВ

● ТОЙЛОҚ туманидаги Пайшанбасиёб қишлоғида истиқомат қилувчи Шокир Аҳроров жаҳон бўйлаб катта сайрга чиқишга тайёргарлик кўрмоқда.

ЖУМҲУРИЯТ пойтахтидан велосипедда йўлга чиққан Ш. Аҳроров 15 кунда Тошкент, Сирдарё, Жиззах, Навоий, Бухоро, Қашқадарё, Самарқанд вилоятларини босиб ўтди. Ўзининг айтишича, бу жумҳурият мустақиллигининг икки йиллигига атаб режалаган жаҳон бўйлаб сайрининг дастлабки босқичи. Кейингиси Жиззах, Фарғона, Андижон, Наманган, Ангрен орқали яна Тошкентда якунланади. Асосий мақсади эса — 35 хорижий мамлакатни кезиб чиқиш.

Тошкент шаҳар кенгашининг сессияси

Ўтган куни халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг ўн биринчи сессияси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг нутқлари, унинг «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» китоби ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ўн иккинчи сессияси қарорларидан келиб чиқадиган вазифалар тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Ушбу масала юзасидан шаҳар ҳокими Адҳам Фозилбеков маъруза қилди.

Нотиқ Тошкент шаҳри фаоллари яқинда юртбошимизнинг жумҳурият ижтимоий-сиёсий ҳаётида ғоят муҳим воқеа бўлган Жиззах ва Сурхондарё вилоят кенгашлари сессияларида сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган вазифаларни алоҳида қизиқиш ва манфаатдорлик билан муҳокама қилганликларини эслатиб ўтди. Ислом Каримовнинг янги китобидаги мушоҳада, йўл-йўриқ ва кўрсатмалар ҳам иқтисодиётимиздаги мавжуд қийинчиликларни бартараф этиш, аҳолини ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилиш, бозор муносабатларини босқича-босқич жорий этишга хизмат қилади. У Ўзбекистонимизнинг тараққиётга юз тутиб, истиқбол сари қадам ташлашида бир дастуруламал бўлиб қолиши шак-шубҳасиздир. Китоб кўплаб меҳнат жамоаларида ўқиб-ўрганилиб, муҳокама қилинди.

Табиийки, эртанги кунимизнинг қандай кечиши, дастурхонимиз тўкинлиги-ю, рўзғоримизнинг бутлиги охир-оқибатда ҳар бир кишининг қилаётган саъй-ҳаракати, жамоаларда иш қандай ташкил этилаётганлигига боғлиқ. Республика пойтахтида иқтисодиётни барқарорлаштириш юзасидан талай чора-тадбирлар амалга оширилди. Ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш учун шарт-шароитлар мавжуд. Аҳолининг пул даромадлари кўпаймоқда. Бюджет сарф-ҳаражатларининг ярмидан кўпроғи биринчи галда ижтимоий эҳтиёжларга йўналтирилаяпти. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришда силжишлар бор.

Аммо, афсуски, жойларда берилган топшириқ учун масъулият чуқур ҳис қилинмаётир. Олма пиш, оғзимга туш қабилида иш тутаётган раҳбарлар бор. Кўплаб жамоа етакчилари янгича шароитда ишлашга кўникмаяптилар. Ташаббускорлик етишмайди, корхона ва муассасалар раҳбарлари режаларнинг бажарилиши хусусида керагича қатъият кўрсатмаётирлар. Жиноятчиликнинг пайи қирқилмаяпти.

Ўтказилган текширишлар 89 корхонада нарх-навонинг асоссиз оширилиши, маҳсулотларнинг қайта баҳоланиши ҳоллари рўй берганлигини кўрсатди. Тошкент мева-сабзавот бирлашмаси корхоналарида савдо учун қўйиладиган устама ҳақ ошириб кўрсатилган. Қатор меҳнат жамоаларида меҳнат унумдорлигини ўстиришдан кўра иш ҳақини оширишга зўр берилмоқда. Айрим автокорхоналарда ёнилғидан фойдаланишда ғирромликлар учрамоқда. Транспорт қатновидан норозиликлар камаймаётир.

Нотиқлар ана шу каби камчиликларнинг олдини олиш кадрларга, уларнинг малакаси, салоҳияти ва уддабуронлигига боғлиқ эканлигини алоҳида таъкидладилар. Туман ҳокимлари, тегишли бошқарма раҳбарлари қабул қилинаётган фармонлар, қонун ва қарорларни амалга ошириш бўйича ташкилотчилик ишларини кучайтиришлари, ижро интизоми устидан таъсирчан назорат ўрнатишлари бугунги куннинг юксак талабидир.

Сессияда шаҳарни ривожлантиришнинг бош планини ишлаб чиқиш ва бошқа айрим масалалар ҳам муҳокама этилди. Кўрилган масалалар бўйича тегишли қарорлар қабул қилинди.

Сессияда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков нутқ сўзлади. Сессия ишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Б Умурзоқов, Республика Олий Кенгашининг Саноат, Қурилиш ва аҳолига хизмат кўрсатиш масалалари қўмитаси раиси Ф. Н. Нажмиддинов иштирок этдилар.

С. МУҲИДДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ПИЛЛАМИЗ—ТИЛЛАМИЗ

СУРХОНДАРЕ ПИЛЛАКОРЛАРИНИНГ ЗАФАРИ

Сурхондарё вилояти пиллакорлари йиллик режани барвақт бажарди. Улар давлатга 1176 тонна ўрнига 1180 тонна ҳосил топширдилар. Ҳар қути қурт уруғидан ўрта ҳисобда 50 килограммдан пилла етиштирилди. Ангор, Жарқўрғон, Музрабод, Қизириқ, Термиз, Денов, Узун, Олтинсой, Шеробод туманларининг миришкорлари хирманга баракали ҳисса қўшдилар.

Пиллакорлар ялпи ҳосилни 1250 тоннага етказиш ниятида.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

«КОРХОНАЛАР, БИРЛАШМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 15 февралда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Қонунига (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1991 йил, № 4, 86-модда; № 8, 191-модда; 1992 йил № 4, 177-модда; № 9, 337-модда; 1993 йил, № 1, 20-модда) қуйидаги ўзгартиш ва қўшимчалар киритилсин:

1. Муқаддимада:

биринчи қисми «ҳуқуқий шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятини тартибга солишдан» деган сўзлардан кейин «Ўзбекистоннинг мустақил давлат сифатидаги мақомининг рўёбга чиқариш билан боғлиқ халқаро тўловларни марказлаштирилган асосда амалга ошириш учун барқарор молиявий манбаларни таъминлашдан, шунингдек Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл валютаси муомаласини барқарорлаштиришдан» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

учинчи қисми қуйидаги хатбоши билан тўлдирилсин:

«чет эл валютаси тушумидан олинадиган солиқ».

охирги қисм чиқариб ташлансин.

2. 3-модда:

1-банди қуйидаги мазмундаги қисм билан тўлдирилсин:

«Солиқни ҳисоблаб чиқариш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади»;

2, 3 ва 4-бандлари чиқариб ташлансин;

5, 6, 7-бандлари тегишли равишда 2, 3, 4-бандлар деб ҳисоблансин.

3. 9-модда:

«е)» бандчаси «Афғонистон фахрийларининг иттифоқи» деган сўзлардан кейин «Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси» деган сўзлар билан, «Наврўз» деган сўздан кейин «Экосан» деган сўз билан тўлдирилсин;

«о)» бандчаси «Қизил Ярим ой жамиятининг» деган сўзлардан кейин «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармасининг» деган сўзлар билан, «Жамиятнинг» деган сўздан кейин «ҳамда жамғарманинг» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

қуйидаги мазмундаги «р», «с», «т» бандчалар билан тўлдирилсин:

«р) «архив ҳужжатларига илмий-техникавий ишлов бериш, уларни таъмирлаш, муқовалаш ва улардан фойдаланиш, иш юритишни takомиллаштириш юзасидан пулли хизматлар кўрсатишдан келадиган даромадлар;

с) режа бўйича қилинган харажатларнинг ўз даромадлари билан таъминланмаган қисмини қоплаш учун бюджетдан дотация олувчи корхоналар;

т) Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги почта хизмати корхоналарининг даромадлари».

4. 12-модда:

учинчи хатбошидан «озиқовқат, бинокорлик материаллари, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш учун» деган сўзлар чиқариб ташлансин;

олтинчи хатбоши қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«корхоналарнинг аввалги тегишли ҳисобот даврига нисбатан халқ истеъмоли моллари ва дори-дармонлар ишлаб чиқариш физик ҳажмларини оширганлиги ҳисобига олган даромади суммасига;».

5. 16-модда иккинчи хатбоши чиқариб ташлансин.

6. 19-модда:

23-банди «аҳолининг буюртмалари асосида уй-жойни таъмир этиш ва қуриш хизматлари ва корхоналарнинг аҳолига хизматлари;» деган сўзлар билан тўлдирилсин:

25-бандининг охири «даволаш-ишлаб чиқариш (меҳнат) устахоналарининг маҳсулотлари» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

27-банди:

«Қизил Ярим ой жамияти» деган сўзлардан кейин «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

«Жамиятнинг» деган сўздан кейин «ҳамда жамғарманинг» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

модда қуйидаги мазмундаги 31-34-бандлар билан тўлдирилсин:

«31) экспорт қилинадиган моллар (ишлар, хизматлар);

32) экспорт қилинадиган молларни, шунингдек Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали олиб ўтиладиган чет эл юкларини (транзит юкларни) ташиш, ортиш, туширищ, қайта юклаш юзасидан кўрсатилган хизматлари;

33) Ўзбекистон Республикаси Давлат кинокомпанияси киностудиялари, кинопрокати ва кинотармоғининг маҳсулотлари ва хизматлари;

34) архив ҳужжатларига илмий-техникавий ишлов бериш, уларни таъмирлаш, муқовалаш ва улардан фойдаланиш, иш юритишни такомиллаштириш юзасидан кўрсатиладиган пулли хизматлар».

7. Қонун IV^{1} боб билан тўлдирилсин:

«IV^{1} боб. Чет эл валютаси тушумидан олинадиган солиқ

24^{1}-модда. Солиқ тўловчилар

Ушбу Қонуннинг 1-моддасида санаб ўтилган, мулкчиликнинг барча шаклига мансуб корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар, шу жумладан жамоа ва давлат хўжаликлари, деҳқон хўжаликлари ва қишлоқ хўжалигига оид бошқа корхоналар солиқ тўловчилар ҳисобланадилар.

24^{2}-модда. Солиқ солиш объекти

Маҳсулотларни, бошқа моддий бойликларни чет эл валютасида сотишдан, (чет эл валютасида ишлар бажаришдан, хизматлар кўрсатишдан) тушган ҳамда сотувдан бўлак чет эл валютасидаги операциялар натижаларида олинган тушум солиқ солиш объекти ҳисобланади.

24^{3}-модда. Солиқ ставкалари, солиқ тўлаш ва уни ҳисобга ўтказиш тартиби

Солиқ ставкаларини, солиқ имтиёзлари, солиқларни ҳисоблаб чиқариш, тўлаш ҳамда Республика валюта фондига, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар валюта фондлари ҳисобига ўтказиш тартибини Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси белгилайди.

24^{4}-модда. Солиқ имтиёзлари

Чет эл валютасидаги тушумдан, хусусан:

хайрия мақсадларида иона йўсинида тушган чет эл валютасидаги маблағлардан, бу маблағлар мўлжалланган мақсадларга ишлатилган тақдирда;

корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг акциялари, брокерлик ўринлари, қимматли қоғозлари ҳақини тўлашдан устав капиталига тушган омонатдан;

валюта бозорида сотиб олинган чет эл валютаси маблағларидан солиқ олинмайди».

8. 35-модда:

«г)» бандчаси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«г) «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси, Қизил Ярим ой жамияти ва улар таъсис этган корхоналар ва ташкилотлар мол-мулкига, ушбу маблағлар жамғарма ва жамиятнинг устав вазифаларини бажаришга ишлатилиши шарти билан; диний бирлашмалар ва ташкилотлар мол-мулкига»;

9. 39-модда қуйидаги мазмундаги 4-банд билан тўлдирилсин:

«4. Маҳсулотларни чет эл валютасида сотишдан (чет эл валютасида ишлар бажаришдан, хизматлар кўрсатишдан), сотувдан бўлак операциялар натижасида, шунингдек ўзга тадбиркорлик фаолиятидан келган тушум Ўзбекистон Республикасининг, чет эллик шериклар билан ҳисоб-китоб ишларини олиб борадиган, ваколатли банкларидаги счётларга ўтказилиши шарт, башарти Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ўзгача йўл тутишга рухсат бермаган бўлса.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

«КОРХОНАЛАР, БИРЛАШМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА»ГИ ҚОНУННИ АМАЛГА КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонун 1993 йил 1 июлдан эътиборан амалга киритилсин, ушбу Қонуннинг 1, 7-бандлари, 6-банди еттинчи хатбошиси ҳамда 9-банди бундан мустасно, улар 1993 йил 1 январдан эътиборан амалга киритилади.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

Республика валюта фондини ташкил этсин ҳамда ўн кунлик муддат ичида Республика валюта фонди тўғрисидаги Низомни тасдиқласин;

бир ойлик муддат ичида ушбу Қонунга зид бўлган Ҳукуматнинг ҳамда идоравий меъёрий ҳужжатлар қайта кўриб чиқилишини таъминласин.

3. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Барқарорлаштириш фонди ташкил этсин, бу фонд мулк шаклидан қатъи назар, барча юридик шахслар чет эл валютасидаги тушумдан солиқ тўлаганларидан кейин қолган чет эл валютасининг бир қисмини мажбурий тарзда сотишлари эвазига ҳосил қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 май.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

«АҲОЛИНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚОНУНИГА ЎЗГАРТИШЛАР ҲАМДА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 13 январда қабул қилинган «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонунига (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил № 4, 175-модда) қуйидаги ўзгартишлар ҳамда қўшимчалар киритилсин:

1. 2-модда 2-бандининг саккизинчи хатбошисидаги «ўрта махсус» деган сўзлардан кейин «ҳарбий» деган сўз киритилсин.

2. 3-модданинг биринчи қисмидаги «ўзларига боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра» деган сўзлар чиқариб ташлансин.

3. 4-модданинг 1-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«1. Ишдан ва иш ҳақидан (меҳнат даромадидан) маҳрум бўлган шахслар учун меҳнат биржаси томонидан таклиф қилинган, уларнинг касб тайёргарлигига мос бўлган, ёшини, сиҳат-саломатлигини, меҳнат стажини ва олдинги касби бўйича тажрибасини, янги иш жойига транспортда қатнашига қулайлигини ҳисобга олувчи иш мақбул келадиган иш ҳисобланади».

4. 7-модданинг 3-банди қуйидаги гап билан тўлдирилсин:

«Бундай имтиёзлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади».

5. 16-модданинг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Аҳолини иш билан таъминлаш дастурининг мазмуни, уни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади».

6. 17-модданинг биринчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси вилоят ҳокимликларининг тавсиясига биноан ҳар йили ишчи ўринлари кенгайтирилиши республика ҳукумати томонидан рағбатлантириладиган ҳудудларни белгилайди».

7. 19-модда:

3-бандидаги «иш билан таъминлаш давлат хизматининг» деган сўзлар «Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлигининг» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

4-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«4. Чет элларда фуқароларни, шунингдек чет элларда ишлаш юзасидан хусусий меҳнат битимларига эга бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқароларини, Ўзбекистонга ишга келган чет эл фуқароларини ишга ёллаш ва ишга жойлаштириш билан шуғулланадиган юридик ва жисмоний шахсларнинг фаолият кўрсатишига, кадрларни ўқитиш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш ҳамда ишга жойлаштириш бўйича пулли хизмат кўрсатувчи юридик шахсларнинг фаолият кўрсатишига Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги берадиган лицензияга биноан рухсат этилади».

8. 21-модда:

1-банди олтинчи хатбошисидаги «белгиланган муддатда шунингдек, оммавий равишда» деган сўзлар «ҳар ойда» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

2-бандининг тўртинчи қисмидаги «ҳолдагина» деган сўздан кейин «қисқартирилади ёки» деган сўзлар билан тўлдирилсин.

9. 23-модданинг 2-банди қуйидаги мазмундаги бешинчи қисм билан тўлдирилсин:

«Аҳолини иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармаси ҳисобидан, иш билан таъминлашга кўмаклашиш хизмати ва уларнинг туман бўлимлари қошида иш ўринлари ташкил этиш мақсадида очилган корхоналар тижорат фаолиятидан олинадиган фойдадан ундириладиган солиқлардан, шунингдек давлат ва божхона божлари тўловларидан озод қилинади».

10. 24-модда:

иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ҳақ тўланадиган жамоат ишларини бажаришга доир шартномалар давлат иш билан таъминлаш хизматларида рўйхатдан ўтган ва ишсизлик мақомини олган фуқаролар билан 2 ойгача (бу муддатни узайтириш ҳуқуқи билан) муддатга тузилади;

тўртинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб қилинган шахсларга тўланадиган иш ҳақининг 50 фоизидан кам бўлмаган қисми корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар, қолган қисми эса маҳаллий бюджет маблағларидан ва аҳолини иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармаси ҳисобидан қопланади».

11. 25-модданинг 1-банди биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«1. Давлат иш билан таъминлаш хизматида рўйхатдан ўтган ва ишсизлик мақомини олган шахсларни касбга ўргатиш, уларнинг малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш, башарти...»

12. 27-модда:

1-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«1. Ходимлар сони (штатлар) қисқариши, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши муносабати билан ишдан бўшатилган ходимларнинг иш қидириш даврида олдинги иш жойидаги икки ойлик ўртача иш ҳақи (ишдан бўшатиш нафақаси қўшиб ҳисобланганда) сақланиб қолади. Ходимлар ишдан бўшатилган кундан бошлаб 10 иш куни ичида давлат иш билан таъминлаш хизматларида рўйхатдан ўтсалар учинчи ой учун ҳам олдинги иш жойидан ўртача иш ҳақини давлат иш билан таъминлаш хизматларининг маълумотномасига биноан олишга ҳақлидирлар. Юқоридаги сабабларга кўра ишдан бўшатилган ходимлар ҳар қандай ҳолатда ҳам ишдан бўшаган вақтдан бошлаб уч ой муддат ичида меҳнат стажини сақлаб қоладилар.

Башарти ишдан бўшатилган ходимга уч ой ичида мақбул келадиган иш топиб берилмаса у ишсизлик мақомига эга бўлади; аммо шу давр ичида у таклиф этилган мақбул келадиган ишнинг иккитасини рад этса, ишсизлик мақомига эга бўлмайди ва у ўттиз календарь кунидан сўнг умумий асосда иш қидирувчи шахс сифатида янгидан рўйхатга олинади.

Тугатилаётган корхона, муассаса ва ташкилотларнинг ишдан бўшатилаётган ходимларга тўланиши лозим бўлган иш ҳақлари (товонлар)ни тўлаш учун етарли маблағлари бўлмаган тақдирда, тўловлар уларнинг ҳуқуқий ворислари маблағидан тўланади. Тугатилаётган корхона, муассаса ва ташкилотларнинг ҳуқуқий ворислари бўлмаган тақдирда, ишдан бўшатилаётганларга тўловлар аҳолини иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармаси маблағи ҳисобидан тўланиб, сўнгра у қонунларда белгиланган тартибда қопланади».

2-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«2. Корхона, муассаса ва ташкилотлар тугатилиши, қайта тузилиши, ходимлар сони (штатлар) қисқартирилиши муносабати билан ишдан бўшатилган, давлат иш билан таъминлаш хизматидан 10 иш куни ичида рўйхатдан ўтган ҳамда ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда касбини қайта ўрганаётган ёки малакасини ошираётган меҳнаткашларнинг стипендияси ишдан бўшаган кундан бошлаб дастлабки 3 ой давомида олдинги иш жойидаги ўртача иш ҳақидан кам бўлмаслиги керак.

13. 29-модда:

1-бандининг биринчи қисмидаги «хизматига мурожаат қилган» ҳамда иккинчи қисмидаги «хизматига мурожаат қилинган» деган сўзлар «хизматида рўйхатдан ўтган» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

2-бандидаги иккинчи гап чиқариб ташлансин.

4-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ходимлар сони (штатлар) қисқартирилиши, корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши муносабати билан ишдан бўшаган, ишсиз деб эътироф этилган, шунингдек пенсия таъминоти тўғрисидаги қонунларга мувофиқ умумий меҳнат стажи пенсияга чиқиш (имтиёзли шартларда пенсияга чиқиш ҳам шунга киради) ҳуқуқига эга бўлган шахслар муддатидан олдин (қонунларда белгиланган муддатдан 2 йил олдин) пенсияга чиқишга ҳақлидирлар».

14. 34-модданинг иккинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«ихтисоси бўлган шахслар ишга жойлашиш учун касб ўрганиши, малакасини ошириши ёки қайта таълим олиши талаб қилинмаса, 12 ой мобайнида ҳақ тўланадиган иш билан бандлиги 12 календарь ҳафтадан кам бўлмаса, белгиланган энг кам ойлик иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда».

15. 36-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«36-модда. Ишсизлик нафақасини тўлашни тўхтатиб туриш ва бутунлай тўхтатиб қўйиш

Қуйидаги ҳолларда:

ишсиз шахс ишга жойлашганда;

ишсиз таклиф қилинган мақбул ишни икки марта рад этса;

ишсизлик нафақасини олувчи шахс пенсия ёшига етган тақдирда;

атол,.в

ишсиз мақомига эга бўлган шахс озодликдан маҳрум этиш тарзида жазога ҳукм этилган бўлса;

ишсиз шахс даволашмеҳнат профилакторийсида даволаш курсини ўтаётган бўлса;

ишсиз шахс қайта тайёрлаш ва касб малакасини оширишга юборилган бўлса;

ишсиз шахс ишсизлик нафақасини олиб турган даврида иш билан таъминлаш давлат хизматини хабардор қилмай вақтинча ишга жойлашган бўлса;

ишсизлик нафақасини алдов йўли билан олишга уринса ишсизлик нафақасини тўлаш бекор қилинади.

Қуйидаги ҳолларда:

узрсиз сабабларга кўра кўрсатилган муддатда иш билан таъминлаш давлат хизматига келмаса;

меҳнат интизомини бузганлик учун ишдан бўшатилган бўлса, ишсизлик нафақасини тўлаш 3 ойгача муддатга тўхтатиб турилади ёки унинг миқдори камайтирилади».

16. Қуйидаги мазмундаги янги 36^{1}-модда киритилсин:

«36^{1}-модда. Ҳомиладор аёлларни ижтимоий муҳофаза қилиш

Ишсиз ҳомиладор аёллар (башарти ҳомиладорлик даври 28 ҳафтадан ошмаган бўлса), иш билан таъминлаш давлат хизмати томонидан умумий асосда иш қидирувчи шахс сифатида рўйхатга олинадилар. Иш билан таъминлаш давлат хизмати 10 кун ичида уларни иш билан таъминлай олмаса, у ҳолда ўн биринчи кундан бошлаб уларга ишсизлик мақоми берилади. Ишсизлик мақоми борлигидан қатъи назар, ҳомиладор аёлларга Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақи миқдорида 12 ой мобайнида 26 календарь ҳафтадан ошмаган муддатга ишсизлик нафақаси тўланади».

17. 37, 38 ва 40-моддалар қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«37-модда. Моддий ёрдам

Ишсизга ва унинг қарамоғидаги оила аъзоларига моддий ва ўзга ёрдам кўрсатилиши мумкин, улар иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармасидан ва тегишли маҳаллий бюджетдан ажратилади.

Иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармасидан ва маҳаллий бюджетлардан моддий ва ўзга ёрдам кўрсатиш тартиби, ҳажми ва шартлари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги ҳамда халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларининг қарорлари билан белгиланади.

38-модда. Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисидаги қонунларнинг бажарилишини назорат қилувчи идоралар

Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисидаги қонунларнинг бажарилиши устидан назоратни давлат ҳокимияти ва бошқаруви маҳаллий органлари, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги, прокуратура органлари ва касаба уюшмалари амалга оширади.

40-модда. Меҳнат қилишга маъмурий йўл билан мажбур қилганлик учун жавобгарлик

Ушбу Қонун 2-моддасининг 1-банди учинчи қисмида назарда тутилган ҳаракатларни содир қилишда айбдор бўлган шахслар бир ойлик маоши миқдорида суд тартибида солинадиган жарима тарзидаги маъмурий жавобгарликка тортиладилар».

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

«АҲОЛИНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА»ГИ ҚОНУННИ АМАЛГА КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонун эълон қилинган пайтдан эътиборан амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси 1993 йил 1 июлга қадар бўлган муддат ичида:

Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларини ушбу Қонунга мувофиқлаштириш тўғрисидаги таклифларни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига тақдим этсин;

Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг қарорларини ва идоравий меъёрий ҳужжатларини «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонунга мувофиқлаштирсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 май.

Хориждан хабарлар

* * *

Араб-Исроил мулоқотида қатнашаётган араб мамлакатлари Исроил томони билан музокараларнинг 10-даврасида қатнашиш учун 15 июнь куни Вашингтонга етиб келишга рози бўлдилар.

* * *

Рейтер ахборот маҳкамасининг Аммондан хабар қилишича, Иордания давлат Ташқи ишлар вазири Талал Ал Ҳасан Иордания, Ливан, Сурия ва Фаластин озодлик ташкилоти ташқи сиёсат маҳкамаларининг бошлиқлари билан кенгашганидан кейин шуни маълум қилди.

* * *

Жанубий Корея Президенти Ким Ен Сам ҳокимият тепасида беш йил турган вақтимда Корея ярим оролидаги ядровий хавфсизлик устидан муваффақиятли назорат ўрнатилган тақдирда, Пхеньян билан олий даражада учрашув ўтказишим мумкин, деди.

У «Хангук ильбо» газетасининг мухбири билан қилган суҳбатида шу гапни айтди.

* * *

Маданият соҳасидаги ҳамкорлик Хитойнинг бошқа давлатлар билан муносабатларини яхшилашга, хитойлар билан ажнабийларнинг ҳамжиҳатлилигини, халқаро тинчлик ва башарий маърифатни мустаҳкамлашга кўмаклашади.

Пекинда маданий ишга бағишлаб ўтказилган умумхитой кенгашида ХКП Марказий комитети Сиёсий бюросининг ва ХХР давлат кенгашининг аъзоси Ли Теин шундай деди.

* * *

Бразилиянинг Форталеза шаҳрида «Болаларни ҳимоя қилиш — демократия ва тараққиётнинг кун тартибида» мавзуидаги халқаро семинар очилди.

Венесуэладаги «Диққат: болалар!» жамоат ташкилотининг бошлиғи Бениньо Родригеснинг айтишича, учрашув жуда самарали натижалар беради.

* * *

Япония ҳукумати иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт ташкилотининг дастури доирасида собиқ Совет Иттифоқининг Ўрта Осиёдаги тўртта республикасига иқтисодий ёрдам бериш режасини ишлаб чиқди.

«Иомиури» газетасининг хабар қилишича, Туркманистон, Қозоғистон, Ўзбекистон ва Қирғизистонга бериладиган ёрдам мажмуи иқтисодиётнинг кўмакчи соҳаларини яхшилаш юзасидан тадқиқот ўтказишни, атроф муҳитни муҳофаза қилиш чора-тадбирларини ишлаб чиқишни ва бошқа масалаларни ўз ичига олади.

1 апрелда бошланган 1993 молия йилида Япония ҳукумати мазкур республикалар тараққиётига расмий ёрдам беришга киришади.

* * *

Ҳиндистондаги ПТИ ахборот маҳкамасининг хабар қилишича, Покистон ҳукумати мамлакат Президенти Ғулом Исҳоқхоннинг ихтиёрий истеъфога чиқишини талаб қилди.

Исломободда Бош вазир Навоз Шариф бошчилигидаги ҳукуматнинг якшанба кунги мажлисида Ғулом Исҳоқхоннинг «Ғайри конституциявий» қадамлари «демократияга, демократик тартиб-қоидаларга зарар етказди, иқтисодиётни путурдан кетказди, чет элларда Покистонга бўлган ишончни пасайтирди», деб таъкидланади.

* * *

Туркия бўйлаб сафар қилиб юрган ички ишлар вазири Исмат Сезгиннинг айтишича, кейинги икки кун мобайнида мамлакатнинг Жануби-Шарқида хавфсизлик кучлари билан тўқнашувда Курд ишчи партиясининг жангчиларидан 34 киши ўлдирилган.

Тўқнашувлар давомида тўрт аскар ва маҳаллий аҳолидан бир киши ҳам ҳалок бўлган, 24 киши яраланган.

Туркия Президенти Сулаймон Демирэл фуқароларни бирликка чақирди. У Ўрта денгиздаги Анталья шаҳрида журналистлар билан бўлган учрашувда мамлакатнинг парчаланиши кўп кулфат келтиради, деб таъкидлади.

* * *

Кипр тарихидаги энг катта 18-халқаро ёйма бозор якшанба куни ёпилди. Унда 40 тадан кўпроқ мамлакат қатнашди.

«Биз ёйма бозор натижаларидан жуда мамнунмиз», — деди Кипрдаги машҳур «Вамет» фирмасининг бош директори Томас Димитриадис РАТА-ТАСС мухбири билан суҳбатда.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ. Қизириқ туманидаги «Гиламбоп» давлат хўжалиги маккажўхорикорлари бу йил ҳар гектар ердан 50 центнердан «каҳрабо дон» етиштиришга аҳд этишган. Шу ниятда улар ниҳолларни обинтобида парваришламоқдалар: қатор ораларига ишлов бериш, ўғитлаш ва суғориш табақалаштирилган усулда амалга оширилаяпти.

СУРАТДА: механизатор Абдувоит Турсоатов ва бригада бошлиғи Хўжамурод Бўтаёров пайкалда.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат. (ЎзА).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН:

ДЕҲҚОН ИРОДАСИНИНГ СИНОВИ

Кетма-кет ёққан сел-ёмғирлар, довуллар оқибатида Қорақалпоғистонда 174000 гектар экин майдони зарар кўрди. Республикада сафарбарлик эълон қилинди. Табиий офат оқибатларини тугатиш бўйича Қорақалпоғистон Олий Кенгаши Раисининг Фармони эълон қилинди ва бу борада махсус штаб тузилди.

— Бундай штаблар район ва шаҳар ҳокимликларида, хўжалик ва корхоналарда ҳам ташкил этилган, — дейди республика штаби бошлиғи, Вазирлар Кенгаши Раисининг муовини Кенжабой Сарсенов. — Уларга ҳокимлар, хўжалик раҳбарлари бошчилик қиладилар.

Штаблардан олинган хабарларга кўра, Шуманай, Қонли кўл, Қўнғирот, Чимбой ва бошқа туманлар хўжаликларида табиий офат оқибатларини тугатишга зудлик билан киришилди, техника ва ишчи кучи — ҳашарчилар тўла сафарбар қилинмоқда. Ўрта мактабларнинг ўқувчилари, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари деҳқонларимизга қўлқанот бўлмоқдалар. Натижа чакки эмас. Ҳозир 30 минг гектардан зиёд ердаги қатқалоқлар юмшатилиб, ниҳоллар таги бўшатиб чиқилди. Лекин олдинда жуда кўп юмушлар турибди. Ҳали яна 140 минг гектардан зиёд майдондаги экинлар ўз «халоскор»ларига муштоқ.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган механизатор, Ўтамурод Давлатмуродов ана шундай халоскорлардан бири. Хўжайлилик бу ихтирочи (у Ойбек номли жамоа хўжалигида бош муҳандис бўлиб ишлайди) яратган мослама ёрдамида бир кунда 15—18 гектар ердаги ғўза ниҳолини қатқалоқдан қутқазиш мумкин экан. Хўжаликнинг Аҳмад Мадраймов раҳбарлигидаги 6-агроучасткасида ниҳоллар тубини қатқалоқдан бўшатишда янги мосламанинг иш тартиби билан танишиш мақсадида республика миқёсида кўргазмали семинар-кенгаш ўтказилди.

Қорақалпоғистон деҳқонлари табиат хуружлари олдида эсанкираб қолмадилар. Шаҳару қишлоқ аҳолиси қўлни-қўлга бериб, ҳамжиҳатлик билан ишлаяптилар.

М. АҲМЕДОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР

ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР * ЯНГИЛИКЛАР

МАТБУОТ ВА АХБОРОТ АГЕНТЛИКЛАРИ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ

ҒАЛАТИ ПОЙГА

● **СИКТИВКАРДАГИ чанғи мавсумининг сўнгги пойгасини спортчилар пивохўрликка айлантириб юбордилар.**

ЎН ЧАҚИРИМЛИ масофага пойгага чиққан ҳар бир чанғичи бутун йўл давомида 8 шиша пиво ичиши керак эди. Сиктивкар пиво заводи ҳомийлик қилган бу ғалати пойга кутилмаган натижа билан тугади. Манаман деган спортчиларнинг бир қисми маррага етиб боролмай, пойгадан чиқиб кетди. Етиб борганлари ҳам дуруст натижа кўрсата олмадилар.

ДОЛЛАР ВА БЎРИ

● **КАРЕЛИЯ ҳукумати маҳаллий Экология вазирлигининг чет эллик сайёҳлар ов қилиши хусусидаги ана шу таклифини кўриб чиқмоқда.**

АГАР лойиҳа тасдиқланса, битта айиқ отган ажнабий 500 доллар, буғи ёки силовсин учун 250 доллар, тўнғиз учун 100 доллар тўлайди. Ҳаммадан кўра бўриларга «жабр» бўлди — уларни овлаш текин.

БОҒДАН ТОПИЛГАН ТИШ

● **СЕНТ-ЖОНС шаҳри (Антигус ва Барбуда маъмурий маркази)да 34 ёшли аёл ўз боғидан қадимий йўлбарс тишини топиб олгани катта шов-шув бўлди.**

ИСАБЕЛ ДЕ-ВАТТОРИ одамларга кўз-кўз қилган йўлбарс тиши ҳақиқатан ҳам ажабтовур. Узунлиги 35 сантиметр, қилич каби эгик, ялтирайди. Америкалик бир сайёҳ бу ноёб топилмага 430 доллар таклиф қилди. Аммо Исабел 600 доллардан камига кўнмаслигини айтди.

Эртаси куни шаҳарга ташриф буюрган полеонтолог-мутахассис сирни очди. «Топилма»ни Исабелнинг 16 ёшли жияни Марсел ясаб, боғга кўмиб қўйган экан — шов-шувда пул ишлаб олмоқчи бўлибди. Ҳозир ўспирин «уста»ни жавобгарликка тортиш ёки тортмаслик масаласи кўрилмоқда.

САҲНАДАН — ҚАМОҚХОНАГА

● **ЎША ОҚШОМ Мексика пойтахтидаги аэропортда бўлган одамлар йигирмадан зиёд миршаб ўтказган жанговар операцияни кўриб, ҳайратга тушдилар.**

ҲАҚИҚАТАН ҳам воқеалар шундай тус олдики, гўё миршаблар тиш-тирноғигача қуролланган ўта хавфли жиноятчилар тўдасини қўлга олаётгандек эди. Эртаси кунги газеталар эса муштарийларнинг ҳафсаласини пир қилди. Маълум бўлишича, мутлақо хавфсиз бир аёл қўлга олинган экан. У ҳам бўлса Мексикада донғи чиққан қўшиқчи Лупита Д'Алессио эди. Қамоққа олинишига сабаб — кейинги йиллардаги айрим концертларидан тушаётган даромадларини яшириб, солиқ тўламаган экан.

НАВБАТ... АЙИҚ ГЎШТИГА

● **ТОПОЛИНИЙ посёлкаси фақат Ёқутистон эмас, балки бутун Россияда айиқ гўштидан таом тайёрланадиган ягона жой бўлса керак.**

БУ ЕРДА кийик гўштидан колбаса, буғи гўштидан бошқа турли маҳсулотлар тайёрлайдиган совхоз цехи ишлаб турган эди. Энди яна бир тансиқ таом — дудланган айиқ гўшти тайёрланадиган бўлибди.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР

ПОЙТАХТИМИЗ КЎРКИГА КЎРК ҚЎШАЙЛИК

(Давоми. Боши 1-бетда).

Андижон Жиззах, Сурхондарё вилоятларидаги мактабларда таълим-тарбия ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилгани, касалхоналардаги ачинарли аҳвол ва тоқат қилиб бўлмайдиган ҳодисалар Тошкент шаҳри мактаблари, касалхоналарида, уй-жойлардан фойдаланиш ташкилотларида ҳам содир бўлаётгани ҳеч кимга сир эмас. Лекин шаҳар ҳокимлиги, туман ҳокимликлари, идоралар, ташкилотлар, хўжалик органлари раҳбарлари ана шуларни била туриб, жиддий ўзгариш қилмаётгани аҳолининг ҳақли норозилигига сабаб бўляпти.

Мисол учун шаҳар транспорт ташкилотлари ишини олиб кўрайлик. Вазирлар Маҳкамаси Тошкент шаҳри аҳолисига транспорт хизмати кўрсатишни тубдан яхшилаш юзасидан кейинги йилларда муҳим чора-тадбирлар кўрганини биласиз. Шаҳар транспорт ташкилотлари мақоми кўтарилди. Шу йилнинг ўзида 395 та замонавий янги автобус, троллейбус ва трамвай вагонлари сотиб олиш учун маблағ ажратилди. Лекин шаҳар транспорти яхши ишлаяпти, деб бўлмайди. Айниқса, автобус ва такси хизмати кўрсатиш, телефон алоқаси ёмон аҳволда. Эътибор беринг, кейинги пайтларда чипталар нархи кўтарилди-ю, аммо аҳоли учун қулайликлар яратилмади. Кўпинча автобус, троллейбус, трамвайлар биртекис қатнамайди, бекатларда одамлар тўпланиб қолаяпти, Чиптасиз юриш ҳоллари кўпайиб кетган.

Шаҳарда нефть маҳсулотларидан фойдаланишда ҳам жиддий камчиликлар мавжуд. Бу ерда бензинга солярка, сув аралаштириб сотиш, ўғирлик каби халқни алдаш ҳоллари давом этаяпти. Биргина 3-автокорхонадаги ёқилғини сақлаш идишларида 29 минг литр, 8-автокорхонада эса 15 минг литр ностандарт А-76 бензин борлиги аниқланган. Бу транспорт воситаларини ишдан чиқарибгина қолмасдан, атроф-муҳитга жиддий зиён етказишини мутасадди раҳбарлар билиши керак.

«Ташхлебпром» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли барча корхоналарда обинон ва кичик ҳажмдаги нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми камайиб кетган. Нон савдо дўконларига кечикиб келтирилади. Нон маҳсулотлари ҳажми нормадан кам бўлиши ҳоллари кўп.

Шаҳарда жиноятчиликка қарши кураш талаб даражасида эмас. Одам жонига қасд қилиш, ўғирлик, қаллоблик, чайқовчилик каби жиноятлар содир бўлиб турибди. Республикада рўй бераётган ўғирлик, талончиликнинг учдан бири Тошкент шаҳрига тўғри келмоқда.

Сизларга маълумки, халқ моддий фаровонлигини таъминлашга қаратилган долзарб иқтисодий муаммоларни ҳал этишда турли қийинчиликларга дуч келяпмиз. Мана шундай мураккаб шароитда Ўзбекистон ҳукумати Тошкент аҳолисининг озиқ-овқат ва бошқа энг зарур молларга эҳтиёжини қондиришга биринчи навбатдаги вазифа деб қараётганини яхши биласизлар.

Битта мисол келтираман. Тошкент аҳолисини мева-сабзавот, картошка ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаш билан шуғулланадиган Тошкент шаҳар «Мевасабзавот саноат» бирлашмасининг ўзида ҳозирги кунда 150 та савдо дўкони ва 35 та савдо шохобчаси ишлаб турибди. Савдо ишларини янада яхшилаш ва аҳолини мева-сабзавот ва картошка маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини тўла-тўкис қондириш мақсадида шаҳар ва туман марказларида доимий савдо қилувчи ярмаркалар ташкил қилинган.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, шаҳардаги айрим туманлар, маҳаллий бошқарув идоралари бугунги мураккаб шароитда самарали ишламоқдалар. Масалан, Мирзо Улуғбек туманида «Маҳалла» дастурини бажариш бўйича қилинаётган ишлар эътиборга лойиқ. Республикамиз Президентининг фармойишлари асосида туманда маҳалла қўмиталари фаолиятининг асосий йўналишлари ишлаб чиқилган. Туман ҳудудида кўп қаватли уйлардан иборат мавзелар аҳолисини ҳам қамраб олган 62 та маҳалла ташкил этилган. Канализациялаш масаласи муҳимлигини ҳисобга олиб, топширилган режанинг 10 баравар ошириб бажарилиши учун маблағ излаб топилган. Туман ҳокимлиги маҳалла қўмиталарининг оммавий тадбирлар ўтказиши ва кундалик ишлари учун зарур шароит яратиб бермоқда. Бу йилги Наврўз байрами арафасида 10 та маҳалла қўмитаси учун идора ва тўйхоналар қурилиб ишга топширилди. Маҳалла қўмиталари фаолиятини мувофиқлаштириш кенгаши ишининг тезкорлигини ошириш учун автомашина ажратилди. Туманда маҳалла қўмиталарини айвонлар, уй-рўзғор буюмлари билан таъминлаш ишларига ҳам эътибор бериляпти.

Ҳозирги мураккаб шароитда ижтимоий ёрдамга муҳтож кишиларга алоҳида эътибор бериляпти. Маҳалла қўмиталари тавсиясига мувофиқ кам таъминланган 200 оилага ҳар бири 10 минг сўмлик омонат дафтарчаси топширилди. Эҳтиёжмандларга 7 миллион сўмлик кийим-кечак ва кундалик моллар хайрия сифатида тарқатилди.

Ҳурматли ўртоқлар!

Президентимиз Ислом Каримов пойтахтимизда янгиланиш жараёни қандай бораётганига, шаҳарда замонавий ишлаб чиқариш корхоналари барпо этиш, муҳташам бинолар, иншоотлар қуриш, ободонлаштириш ишларига, умуман, Ўзбекистон пойтахтини жаҳоннинг энг гўзал ва обод шаҳарларидан бирига айлантириш масалаларига алоҳида эътибор беряпти. Мақсад — ватанимиз пойтахти кўркига-кўрк қўшиш, уни бугунги талаблар даражасига кўтаришдан иборат. Эндиликда Тошкент фақат мустақил Ўзбекистон пойтахтигина эмас, балки йирик халқаро сиёсий марказлардан бири бўлиб қолиши керак. Шу муносабат билан Тошкентда ҳозир қурилиш ишлари аҳволи қандай, бу ерда нималар қилиняпти, деган савол ҳам туғилиши табиий.

Ҳозирги қийинчиликларга қарамай, Тошкент шаҳрида ишлаб чиқариш корхоналари, маданий-маиший иншоотлар, уй-жой қурилиши, ободонлаштириш ишлари кенг кўламда олиб боришляпти. Тошкент метрополитени қурилиши жадал суръат билан давом эттирилиб, янги станциялар кўпайиб бораётгани бунга мисол бўла олади. Чорсу бозори қуриб битказилаяпти, муҳташам «Туркистон» театри яқинда ишга тушади. Олой, Кўкча, Қўйлиқ бозорлари, Свердлов номли концерт зали ва бошқа кўплаб корхоналар, муассасалар бинолари бугунги талаблар асосида таъмирланяпти. Яқин келажакда пойтахтимизда элчихоналар бинолари, бизнес марказлари, меҳмонхоналар, турли офислар, халқаро ташкилотлар иншоотлари қад кўтаради. Масалан, собиқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси ҳудудида қурилаётган Дисней-ленд болалар томошагоҳи Марказий Осиёда ягона бўлиб, уни яратишга бир неча ўн миллион Америка доллари ажратилган.

Шу билан бирга Тошкентда жуда катта ободончилик ишлари амалга оширилиши лозим. Шаҳар ҳокимлиги, туман раҳбарлари кўчалар, йўллар, майдонлар, хиёбонларни тартибга келтириш, савдо, маиший хизмат, маданият ўчоқлари ишини тубдан яхшилаш масалалари билан яқиндан шуғулланишлари керак. Ҳозирги шароит шуни тақозо этяпти. Шаҳарда шоҳ кўчалар, йўллар, унинг марказий қисмида жойлашган бинолар, уйларга кўпроқ эътибор берилгани ҳолда чекка ва ичкари кўчалар, аҳоли яшайдиган мавзелардаги айрим маданий-маиший объектлар ташландиқ ҳолда эканини шу ерда тўпланганлар яхши билади. Айниқса Тошкентнинг эски шаҳар қисмида ўзгаришлар деярли сезилмаётир. Умуман, шаҳар хўжалигининг бугунги аҳволи ҳукуматни қаноатлантира олмайди.

Ҳурматли дўстлар!

Шу кунларда Марказий Осиё мамлакатларида иқтисодий вазият бирмунча мураккаблашди. Бунга сабаб, аввало, бизнинг энг яқин қўшнимиз Қирғизистон Республикаси шу йил 14 майдан миллий валютасига ўтганлигидир, натижада Ўзбекистон билан Қирғизистон ўртасидаги иқтисодий ва савдо-сотиқ алоқалари кутилмаган қийинчиликларга дуч келди. Шу муносабат билан Ўзбекистон ҳукумати томонидан истеъмол бозорини ҳимоя қилиш мақсадида амалий чора-тадбирлар кўрилди.

Мен бу ерда ҳукумат қарорларида ички бозорни ҳимоя қилиш, хусусан, четга маҳсулот чиқариш тартиби ва меъёрлари аниқ белгилаб берилганига қарамай, миллион-миллион сўмлик товар-моддий бойликлар олиб чиқиб кетилаётганига эътиборингизни қаратмоқчиман.

Бугунги оғир шароитда халқимиз учун валюта сарфлаб олиб келинаётган озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмоли моллари, шунингдек, ўзимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар нархи қўшни республикалардагига нисбатан анча арзон бўлгани учун уларни ғайриқонуний йўллар билан олиб чиқиб кетиш ҳоллари кўпайиб боряпти. Шу йилнинг ўтган даврида салкам олти минг марта молларни берухсат олиб чиқиб кетишга уриниш тўхтатиб қолинди. Бир неча юз миллион сўмлик товар-моддий бойлик қайтарилди. Масалан, шу кунларда Ўзбекистон Божхона қўмитасидан Қирғизистон, Туркманистон Республикаларига ҳар куни камида 2,5 — 3 миллион сўмлик турли маҳсулотлар олиб чиқиб кетилиши тўхтатиб қолиняпти. Бундай аҳволнинг сабабларидан бири шундаки, кўплаб савдо ташкилотлари, банклар купонлар билан савдо қилиш тартиби қўпол равишда бузилишига йўл қўймоқдалар.

Бошқа вилоятларда бўлганидек, Тошкент шаҳрида ҳам Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида 1993 йилда истеъмол бозорини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қарори билан тасдиқланган қоидалар назорат қилинмаётир. Савдо тушумига нисбатан топшириладиган купонлар нисбати тасдиқлаб берилмаётир. Айрим жойларда эса купонлар билан савдо қилиш масалалари ҳокимликлар, банкларни мутлақо қизиқтирмай қўйган.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ички бозорни ҳимоя қилишни кучайтириш мақсадида шу йил 5 майда «Республика пул муомиласини тартибга солиш ва ички бозорни ҳимоя қилишни кучайтириш тўғрисида» қарор қабул қилди.

Бу ерда тўпланганларнинг ҳаммаси ҳозирги иқтисодий аҳволимизни, нарх-наво тўхтовсиз ошиб бораётган шароитда ҳар бир килограмм ун, қанд-шакар, гўшт, гуруч, ҳар литр сутнинг сарфланиши қаттиқ назорат остига олиниши кераклигини яхши тушунади, деб ўйлайман. Ҳозир туман ҳокимидан тортиб, то мамлакат Президентигача шу масалаларга катта эътибор бермоқда. Ҳукумат мажлисларида, вилоятларда бўлиб ўтган ва ўтаётган кенгашларда, сессияларда уюшган жиноятчиликка қарши кураш, товар-моддий бойликларнинг четга олиб чиқиб кетилишини тўхтатиш, ҳамма жойда тартиб-интизомни мустаҳкамлаш тўғрисида жиддий гаплар айтиляпти, тегишли чора-тадбирлар кўриляпти.

Минг шукрки, мамлакатимизда тинчлик ва осойишталик сақланиб турибди. Халқимиз Ўзбекистон Президенти ва ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини қизғин қўллаб-қувватламоқда, ўз ватани равнақи йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда.

Биз сизлар билан бирга олдимизда турган муаммоларни тез ва осонроқ ҳал этиш йўлларини топиш тўғрисида ўйлашимиз керак. Лекин орамизда ишга чинакам киришмаган, иккиланиб юрган айрим раҳбарлар ҳам йўқ эмас. Айни пайтда ўзини Ўзбекистоннинг асл фарзанди деб ҳисоблаётган, лекин ватанимизда содир бўлаётган истиқлол ва инқилобий ўзгаришлар моҳиятини тўла англаб етмаётган бундай одамлар тўғри йўлга — мустақилликни мустаҳкамлаш йўлига тушиб олишларига ишонамиз.

Бугунги кунда ҳар бир меҳнаткашнинг, каттаю-кичик лавозимдаги ҳар бир раҳбарнинг нима билан шуғулланиши, кимнинг қаерда, қандай иш олиб бориши аниқ белгилаб қўйилиши зарур. Энг муҳими — вақтни бекор ўтказмаслик керак, зўр бериб меҳнат қилиш, ҳамма жойда қаттиқ интизом, тартиб ўрнатилишига эришиш даркор, ўйлайманки, ҳозирги мураккаб даврда пойтахтимиз меҳнат аҳли, фаоллари бу борада ўрнак кўрсатадилар. Бунга ҳаммамизнинг ишончимиз комил.

Ҳурматли дўстлар!
Азиз тошкентликлар!

Президентимиз Ислом Каримов номидан, Ўзбекистон ҳукумати номидан сизларга ва бутун Тошкент аҳлига сиҳат-саломатлик, бахт-саодат тилайман. Ютуқларингизга ютуқ, қўшилаверсин, дастурхонингиз доимо баракали бўлсин!

Ислоҳот—амалда

СОФ ФОЙДА ТЎРТ МИЛЛИОНГА ЕТАДИ

Июнь ойига бориб Урганч сут-ёғ заводида маҳсулотнинг янги тури — қуюлтирилган сут ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Маҳсулот турларини ҳафта, ой сайин кўпайтираётган корхоналар ҳам бор. Аммо ишлаб чиқариш кўламларини сармоя сарфламасдан кенгайтираётган, боз устига тонна-тонна чиқитларни хом ашёга айлантираётган корхоналар-чи?...

Урганч сут-ёғ заводида жиҳозланаётган, қуюлтирилган сут тайёрлайдиган янги технологик ускуналар республика хорижий банк муассасасининг вилоят бўлими томонидан харид қилинди. Янги цех бир йил давомида ёғи олинган сут чиқитидан ўнлаб миллион сўмлик маҳсулот тайёрлайди. Соф фойданинг ўзи ҳар йили 4 миллион сўмга етади. Корхона жамоаси айнан шу маблағ эвазига банк берган сармояни ўрнига қайтаради. Ғоят харидоргир, айниқса болалар севиб тановул қиладиган маҳсулот ишлаб чиқариш эса давом этаверади.

Қуюлтирилган ширин сут кейинги йилларда бутун вилоят бўйича тансиқ ширинликка айланганди. Янги цех эса яқин бир икки йил ичида вилоят аҳлининг шу тур маҳсулотга бўлган эҳтиёжини деярли қондиради. Завод маъмурияти ўтган йили ҳам эзгуликка қўл уриб, ўз кучи билан янги пишлоқ цехи жиҳозлаган эди. Эҳтиёждан ортиқча техник воситаларни ишлаб чиқаришга қайта мослаш ва созлаш натижасида сафга қўшилган бу цех салкам бир йиллик фаолияти давомида корхонага 1,5 миллион сўм, ушбу йилнинг дастлабки 4 ойида эса 650 минг сўмлик соф фойда келтирди. Бундан ташқари завод қошида яроқсиз ва синиқ шиша идишларидан кулдон, гулдон, вазалар ишлаб чиқариш ҳамда корхона ишчи-ходимлари учун иш кийимлари тикиш цехлари очилди.

Яқинда эса ёғсизлантирилган сутдан озиқ-овқат саноати учун ниҳоятда зарур козеин маҳсулоти олиш борасида ҳам амалий ишлар бошланди. Бу тадбирлар туфайли корхона чиқитсиз ишлаш технологиясини тўла ўзлаштиради. Вилоятнинг пешқадам корхонаси жамоаси эл дастурхонига 23 хил номда озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бермоқда. Ўтган тўрт ойда режадагидан анча зиёд, 24,5 миллион сўмлик маҳсулотлар тайёрланди. Вилоят хўжаликларида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпайгани сабабли ялпи маҳсулот миқдори яна беш фоиз ортди.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

● Президент Фармонлари қандай бажарилмоқда

ҲАЛВО ДЕГАН БИЛАН...

Деҳқоннинг фермер бўлиб оёққа туриши осонми! Кўнгилдаги гапни айтиб, хўжалик раҳбарига учраса, у юқоридан келади:

— Ерни ҳаммага тақсимлаб бераверсам, халқни қандай боқаман!

Ғиштнинг қолипдан кўчиши қийин. Турли остоналарга бош уришга тўғри келади. Аслидаку, ҳар иккисининг ҳам мақсади бир: халқни тўйдириш, рўзғорини бут қилиш. Фақат мулкчилик кўриниши турлича. Айрим раҳбарлар онгига сингиб қолган эскича фикрлашни ўзгартиришга қийналяпти.

Фермер хўжаликларининг бугунги аҳволи, унинг муаммолари хусусида Мансур Султонов билан суҳбат қуришни режалаштирганимизда, у вилоят фермер хўжаликлари ассоциациясининг президенти эди. Яқинда эса вилоят деҳқончилик саноати уюшмасининг раиси лавозимига тайинланди.

— Мансур ака, ўтган йили вилоятда фермер хўжаликларига режадаги 12 минг гектар ўрнига бор-йўғи 1578 гектар ер ажратилди. Кўриниб турибдики, бу борадаги ишлар кўнгилдагидек эмас.

— Айримларнинг масъулиятсизлиги, кўзбўямачилиги қимматга тушяпти. Улар ер ўз эгаларига берилса, унга бўлган муносабат ўзгариши, соҳибкорлик туйғуси кучайиши, меҳнат унумдорлиги ўсишини тўғри англаб етмаяптилар. Гапнинг очиғи, ҳозир етиштирилаётган гўшт, сут, тухум сингари маҳсулотлар аҳоли жон бошига режалаштирилган меъёрнинг 30—40 фоизидан ошмаяпти. Энди ўзингиз ўйланг, зарур озиқ-овқат, витамин етишмагач турли касалликлар кўпаймайди, деб ким кафолат беради? Ҳозир қишлоқ аёллари камқонлик, ўсмирлар эса юқори нафас йўлларининг сурункали яллиғланиши касалига учраётгани, шунингдек турли хасталиклар авж олаётгани сабаби бежиз эмас.

Хўжаобод, Булоқбоши, Асака, Қўрғонтепа районларида фермерлар учун ер ажратиш, уларга шарт-шароит яратиш ишига панжа остидан қаралпяти. Шундай бўлса-да ҳозир вилоятда 368 деҳқон хўжалиги тузилиб, 1399 киши меҳнат қиляпти. Ўтган йили уларнинг саъй-ҳаракати билан 298,6 тонна гўшт, 2720 тонна сут тайёрланди.

— Яширишнинг ҳожати йўқ. Хўжалик раҳбарлари фермерлар учун унумдор, серҳосил ерларни бермасликка уриняптилар, шундай эмасми?

— Ўринли гап. Лекин ҳақиқий меҳнаткаш тошда гул ундиради. Пахтаобод районидаги Ёқубов номли жамоа хўжалигида Абдураҳмон Ҳайдаров фаолият кўрсатяпти. Унга ҳам сиз таъкидлагандек, ташландиқ, кам унумдор жойлардан 10 гектар ер ажратилганди. Қисқа муддат ичида ундан икки марта ҳосил олинди. Эндиликда Абдураҳмон фермернинг 68 қорамоли бор. Тикувчилик цехини ишга туширди. Калифорния чувалчанги етиштиряпти. 7 миллион сўм эвазига талабга жавоб берадиган молхона қурди. Муҳими, деҳқон хўжалиги имкониятларини кўрсатяпти.

— Беш қўл баробар эмас. Айримлар фермерликни суиистеъмол ҳам қиляпти, чоғи?

— Бармоқ билан санарли. Лекин улар ҳақиқий жонкуярлар эмас, ниманидир кўзлаган кишилар. Аммо биз бундай салбий ҳолатларга дарҳол қатъий чора кўряпмиз.

— Андижоннинг аҳолиси зичлиги ҳаммага аён. Жамоа хўжаликлари бригадаларида 80—90 киши ишлайди. Энди худди шу бригаданинг бир қисмини фермерларга тақсимлаб берилса, ишсизлик келиб чиқмайдими?

— Масалага бошқачароқ ёндошиш керак. Деҳқон фақатгина ерга кўз тикиб қолса, ютқазади. Жамоа хўжаликлари саноатнинг кичик бўғинларини ривожлантирсинлар. Асака районидаги «Бобур» жамоа хўжалигида 25, Избоскан районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида 40 дан зиёд кичик корхона бор. Худди шунингдек фермерлар ҳам ишни изга солгач тўқиш, тикиш, маҳсулотларни қайта ишлайдиган цехларни очаяптилар. Демак, ишсизликка барҳам беріляпти, айни чоғда ернинг ҳақиқий эгалари пайдо бўляпти. Биргина мисол: Қўрғонтепа районидаги «Султонобод» жамоа хўжалигида Комилжон Норбўтаев оила аъзолари билан давлатга 40 тонна сут топширди. Бунинг нимаси ёмон. Афзаллиги шундаки, у кун ўтса бўлди қабилида ишламайди. Юракдан чиқариб меҳнат қилади.

Амалдаги йилда Президентимиз фармонларини бажара бориб, ушбу йўналишга эътибор кучайди. «Тадбиркор» банки уларнинг оғирини енгил қиляпти. Ассоциациямиз деҳқон хўжаликларини ташкил этиш борасида махсус тушунтиришлар олиб бориш, ўқишлар ташкил этиш билан шуғулланяпти. Тегишли қонунлар шарҳлаб берилаётир. Маҳсулотларни қайта ишлаш имкониятлари изланяпти. Жаҳондаги манман деган фермерларнинг иш фаолияти ўрганилаётир. Тажриба алмашиш хусусида саёҳатлар уюштирилмоқда. Буларнинг ҳаммаси фермерликка йўл очиши керак. Қолаверса, худди шу асосда вилоятда масъул ташкилотлар билан «Деҳқон» (фермер) хўжаликлари тўғрисида»ги қонунни бажариш юзасидан «битим» ишлаб чиқдик. Саъй-ҳаракатларимиз энди қоғоздагина бўлиб қолмайди.

Қўлдан берганга қуш тўймайди, дейдилар. Ҳозир ҳукуматимиз озиқ-овқат маҳсулотларининг кўпини четдан олиб келяпти. Лекин унинг эшагидан тушови қиммат бўлаётгани сир эмас. Айтмоқчиманки, пичоқнинг сопини ўзидан чиқариш бизнинг тадбиркорлигимизга боғлиқ.

Суҳбатдош:
Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

43 ЙИЛДАН БУЁН ОВОРАМАН

Мен 1942 йил июнь ойида урушга чақирилиб 1943 йил апрелгача хизматда бўлдим. 1942 йил Ленинград учун бўлган қирғин жангларда бошимдан ва ўнг қўлимдан оғир яраландим Новосибирск шаҳрида госпиталда даволангач, 1943 йилнинг 25 апрелида II гуруҳ ногирони сифатида истеъфога чиқаришди. Ногиронлигимни тасдиқловчи ҳужжат асосида 1943 йилдан 1950 йилгача нафақа олиб келдим. Менга номаълум сабабларга кўра Беруний район социал-таъминот бўлимининг ўша вақтдаги раҳбари кўрсатмаси билан нафақамни тўхтатиб қўйишди. Сабабки, менинг ҳужжатларим йўқолган эмиш. Натижада мана 43 йилдирки, мен II гуруҳ Ватан уруши ногирони нафақасини ололмаяпман. Баъзи ижтимоий таъминот ходимларининг совуққонлиги туфайли шунча жабр-ситамларни бошимдан кечирдим...

Қўзибой ЭГАМОВ,
Элликқалъа туман
Қилчиноқ қишлоғи.

Икром ОТАМУРОД

РУҲИМ ИҚЛИМЛАРИН КУЙДИРГАН ОҲИМ—МУҲАББАТ

Шоир Икром ОТАМУРОДОВнинг номи шеърият ихлосмандларига яхши таниш. Унинг бирнеча шеърий тўпламлари адабиётимизда ўзига хос воқеа бўлди. Шоир шеъриятидаги оҳанглар, ташбеҳ ва тимсоллар халқ ҳаётининг чуқур ўзакларидан озиқ олиб, жонли сўз сифатида янграб туради...

Мен сенга энг гўзал сўзни айтаман,
Энг ширин, энг латиф сўзни айтаман.
Энг майин, энг қийин сўзни айтаман —
Муҳаббат.

Моҳрўйим, хушрўйим — атаганим шу,
Минг йилла кўнглумда асраганим шу,
Тил остига кўмиб, сақлаганим шу —
Муҳаббат.

Уммон ичра туриб, қақраган жонман,
Имкон ичра нетай, оҳ беимконман,
Мулки умид бўлган ғариб султонман —
Муҳаббат.

Қалбимга ўт ёқиб, суйдирган оҳим,
Жонимга азобин уйдирган оҳим,
Руҳим иқлимларин куйдирган оҳим —
Муҳаббат.

* * *

Сен меҳр излайсан. Кўнглинг тилаб —
юрасан руҳимга зор оҳу тийнат.
Зиғирдай қусуринг тепадай қилиб —
мароқли эрмаклар тўқийди ғийбат.

Урмалар, чарчамай югуради гап,
ҳайҳот, Касби — Тошкент оралиғида.
Меҳрмас, истеҳзо туради қараб —
соғинган уйларинг бурилиғида.

Ғанимдан гинанг йўқ. Не тонг дўстдан ҳам,
ғапирсин, қўй, зора шундан овунса,
Зора шундан дўстинг мириқса бир дам,
зора шундан ғаним бағри совуса.

Ғарибим, атрофинг алдов, муғомбир,
сочилиб борарсан одамлар аро.
Гуноҳинг — ғамзода юрагинг оғрир,
гуноҳинг — ёнасан, эй бахти қаро!

НОРГУЛ МОМО ҚАРҒИШИ

Ҳою ҳавасларнинг макри ром этган,
зийнатга ўч танноз ғуссалар ютсин.
Уни, ҳашамларга тупириб ўтган —
Шоҳсанамнинг уволи тутсин.

Мақтовлардан мумдай эриб, тўкилиб,
айш-ла басир хуштор ғуссалар ютсин.
Уни ботирининг ёди ёр бўлиб —
кутган Барчин уволи тутсин.

Ҳиёнатдан гулгун очилиб, яйраб,
орин сотган беор ғуссалар ютсин.
Уни, садоқатдан банди қовжираб —
сўлган Лайли уволи тутсин.

Аҳдлар — ёлғон. Паймон кўнглуда тугун,
Зиною завқ ғилмон ғуссалар ютсин.
Уни қорабахтли уйғонмай, нигун —
куйган Зуҳро уволи тутсин.

* * *

Сўзларни чайнама.
Ҳаволарга сочмагин беҳуд.
Ютиниб, ғудраниб палағда қилма сўзларни.
Сўз айтишинг зарур экан мабодо:
тўлиб айт,
ёниб айт,
куйиб айт,
ҳайқириб айт!
Токи, сен айтган сўзлар:
курашишга қодир бўлсин
ўзлиги учун,
ҲАҚИҚАТни қуллашга ярасин
улар,
ноҳақлик юзма-юз келган пайтида.

ОЛИС МАНЗАРА

Ғалласи ўрилган рўдакка,[1]
сурувлар ҳайдалди, сурувлар.
Сатилин илдириб билакка,
навқонга чиқишди сулувлар.

Ёбонга тўлди, ҳей, чопқилаб
офтобдан нур ичган жамоллар.
Жамалак сочларин тортқилаб
қочади ҳазилкаш шамоллар.

Тариқдай сочилган таҳлиё —
сурувлар ангорга яйралар.
Сулувлар ҳуснига маҳлиё
тўрғайлар кўксида яралар.

* * *

Мендан ҳуркиб учган қушча,
ортингдан термулиб қолдим.
Билмам, қай манзилга тушсанг,
кўнглунгга не хатар солдим!!

Мен сени соғиниб, излаб,
келардим, билсанг аслида.
Қарардим интизор бўзлаб,
учардинг жоним қасдида.

Учдинг узоқ. Учдинг яна —
оғушига олди осмон.
Адаштирар осонгина
мени замин, сени осмон.

Дариғо, ишқ бағри қондир,
Дариғо иш дили ёсиб.
Соғинтириш сенга тандир,
соғинмоқлик менга насиб.

* * *

Деразамга санчилар ёмғир —
ботади, синади томчи.
Юрагимда ивийди қўнғир —
қўнғир соғинчинг.

Руҳим пайкони мавжида —
сен, хотира, ёмғирли онлар.
Ташқарида ёмғир авжида,
ичкарида зангин ҳижронлар.

Қуяди ёмғир мунчоқ-мунчоқ,
салқин ҳаво — нафасим ютсам.
Азобингга очаман қучоқ,
азобингга етсам.

Келар йўлинг унутдим — узоқ,
соғиндим кетган йўлингни.
Ёмғир яқин, ёнимда шундоқ,
узатсам етади қўлимни.

1) Рўдак—пастлик, майдонлик маъносида.

• *Маънавият иқлимларида*

КУЛФАТМИ БУ Ё ИЛЛАТ?

Одамнинг улуғлиги бўйи билан ўлчанмаганидек, халқнинг улуғворлиги ҳам унинг сони билан ўлчанмайди, ягона ўлчов унинг ахлоқий камолоти ва ахлоқий баркамоллигидир.
В. ГЮГО.

Яқин вақтларгача кимдир беҳаёликка берила бошласа, бутун маҳалла аҳли уни бу йўлдан қайтаришга, тарбиялашга ҳаракат қилишарди. Панд-насиҳат ва койишлар керакли натижа бермаса, маҳалла (қишлоқ)дан бутунлай кўчириб юборишгача борардилар. Касри бошқаларга урмасидан олдини олардилар. Шунингдек, ҳар бир йигит-қизнинг кийинишидан тортиб, юриш-туришигача бутун маҳалла ўз фарзандларига қарагандек эътибор билан қарарди. Қолаверса, ҳар бир киши четдагиларга яқин орада яшайдиганлар тўғрисида тасаввур туғдириши, биргина бетайин бутун маҳалладошларини ҳам ёмон отлиққа чиқариши эҳтимолдан ҳоли эмаслигини ҳис этиб турардилар.

Ҳозирги кунда маънавий тубанлик ҳар қандай иллатдан, жиноятдан ёмонлигини ҳамма ҳам тушуниб етмаяпти. Бир беҳаёнинг касри минглаб кишиларга уриши ва шулардан қайсидир ўз жигаргўшаларидан бири бўлиши мумкинлиги негадир хаёлига келмаётгандек. Булардан ташқари таниқли файласуф Э. Ренан айтганидек: «Ҳозирги жамиятлар учун тарбия масаласи келажак тақдири билан боғлиқ ҳаёт-мамот масаласидир».

Ёмон йўлга кирганлар бошқаларни ҳам маънавий бузуқликка тортишларидан ташқари ўзлари ўта хавфли касалликларга йўлиқаяптилар ва бундай балони бошқаларга ҳам юқтира бораяптилар.

Айни кунларда бутун дунё аҳлини даҳшатга солган ОИТС (орттирилган иммунитет танқислиги синдроми), яъни СПИД касаллиги 191 мамлакатга тарқалган ва бу вабо кун сайин кўплаб инсонларнинг ёстиғини қуритаётгани ҳеч кимга сир бўлмай қолди. Бундай одат биргина ахлоқсизлик орқали юзага чиқаётгани ва урчиб бораётганлиги такрор-батакрор таъкидланмоқда.

Расмий маълумотларга мурожаат этилганда, биргина Африканинг ўзида 10 миллиондан ортиқ одамлар ушбу дардга чалинганликлари, ОИТС вирусларининг ташувчиси эканликларидан воқиф бўлиш мумкин. Ҳаёт тарзи кўпларни ўзига мафтун этган Францияда 9718, Италияда 6474, Испанияда 5295 киши ОИТС касаллигига мубтало бўлганлиги аниқланган. Буни қарангки, Эрон, Покистон, Афғонистон, Монголия, Вьетнам, Бангладеш ва Араб мамлакатларида бундай дардга йўлиққан бирор киши қайд этилмаган.

Минг афсуским, республикамизда ҳам бундай балога йўлиққанлар кам бўлса-да, учраб турибди. Ахлоқсизлик оқибатида бошқа юқумли, оғир касалликлар ҳам кўпая бормоқда. Ҳатто ўтган йили эндигина туғилган гўдакда ҳам сўзак касаллиги борлиги аниқлангани жуда ачинарли ҳоллардан биридир.

Бундай масалаларга жиддий эътибор қилиниб, тегишли чора-тадбирлар кўрилмоқда. Шулар қатори ахлоқсизлик ва беҳаёликнинг олдини олиш мақсадида маҳалла ишларини яхшилаш, азалий урф-одат, удумларни тиклаш, одамларнинг бир-бирларига бўлган ҳурмат-эътиборларини кучайтириш тадбирлари кўрилмоқда. Ички ишлар хизматида алоҳида бўлим ва бўлинмалар ташкил этилганлигини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш керак. Ушбу масалаларга масъул ходимлар зиммасига ахлоқ доирасидаги қонунларга амал қилинишини таъминлаш, ОИТС ва бошқа турли тери-таносил касалликларнинг олдини олиш, фоҳишабозлик, бесоқолбозлик, қўшмачилик ҳамда ўсмирлар тарбиясига ёмон таъсир кўрсатувчи видео ва кинофильмларни намойиш этилиши, китоб ва суратларнинг тарқатилиши кабиларга қарши кураш вазифалари юклатилган.

Ўтган йили бу борадаги ишлар бирмунча кеч бошланганига қарамай, натижалар ёмон бўлмади. Турли рейдлар, тадбирлар ўтказиб турдик. Гумон қилинган хонадонларда, меҳмонхоналарда, ётоқхоналарда, ресторан, кафе, барларда, сауналарда, махсус дам олиш масканлари ва истироҳат боғларида текширувлар ўтказилди. Натижада, гумроҳхоналар, ўз уйида «ҳирсий хизмат» кўрсатилишини ташкиллаштирадиганлар, фош этилди. Кўпгина видеоаппаратуралар, ахлоқсизлик ва беҳаёликни тарғиб қилувчи видеокассеталар тортиб олинди.

А. Икромов туман ИИБ ходимлари томонидан ўтказилган бир тадбир натижасида 28 ёшли Маҳмуд исмли шахс турган хонадон текширилганда 15 ёшли Нафиса исмли қиз билан ҳаёсизлик устида қўлга олинган. Гумроҳхона очиб олган Маҳмуд қўшмачилик билан ҳам шуғулланиб, мўмай пул эвазига ҳирс ҳавасга муккасидан кетган ахлоқи бузуқ эркакларга ёш қизлардан топиб турган.

Кўп ўтмай ўз уйини гумроҳхонага айлантириб, қўшмачилик билан шуғулланаётган яна бир шахс Яккасарой туман ИИБ ходимлари томонидан қўлга олинди. У 63 ёшли Дмитрий исмли қария экан. Спиртли ичимлик олиш, истеъмол қилиш эвазига эркакларга хотин-қизлардан топиб турарkan, ё уйини бўшатиб берарkan.

Сирғали туманида Альфия исмли 27 ёшли аёл ушланди. У юқумли тери-таносил касаллигига йўлиққанини била туриб, даволанишдан қочиб юрган.

Ҳар қандай бузуқларни айнан ахлоқсизлик устида қўлга олган тақдирдагина кирдикорларини фош этиб, жавобгарликка тортиш мумкинлиги боисдан ҳам уларга қарши кураш бирмунча қийин кечади. Бироқ бундай нохуш ҳолларни келтириб чиқарадиган муҳит, омилларга барҳам беришга жамоатчиликнинг қаттиқ киришмаётганлиги бизни кўпроқ ташвиш ва таажжубга солмоқда. Бу бутун бир халқимизга, қолаверса, ҳар биримизнинг тақдиримизга, оиламиздагиларнинг руҳиятига, ёшларимизнинг тарбиясига катта салбий таъсир кўрсатиши мумкин.

Баъзида ўз манфаати йўлида ҳеч нарсадан тап тортмайдиган алоҳида шахслар эмас, бутун бир корхона, ташкилот ва уюшмалар томонидан ҳам бефарқлик билан иш юритиш ҳоллари учраб турибди. Булардан бири ва жуда оммавийси пойтахт шаҳрининг кинохоналарида беҳаёлик ва ваҳшийликни тарғиб қиладиган киноларнинг намойиш этилиши ҳисобланади. Алоҳида дўкон ва одамлар гавжум бўлган йўл-йўлакларда муқоваларига яланғоч ва ярим яланғоч қизларнинг сурати туширилган китобларнинг бирин-кетин териб қўйилганлиги, ўта ҳаёсизлик ва ёвузликни тарғиб қилувчи журналлар ва китоблар ҳеч қандай қаршиликсиз очиқ савдога чиқарилаётганига ҳайронмиз. Ҳар кимники ўзига, дейишади. Бундай беҳаёликни кўз-кўз қилиш кимларгадир маъқул тушаётган экан, ўзларидан кўраверишсин. Бизнинг табиатимизга, урф-одатимизга, маданиятимизга ёт бундай нарсаларни четдан шунча тиқиштирилгани етар. Ахир улуғ кишиларнинг асарлари билан устма-уст, ёнма-ён турган бундай китобларга кексаю ёшнинг кўзи тушгач, бири ранжийди, бошқа бири бўлса берилиб тикила бошлайди.

Яқинда Тошкент шаҳар ҳокимиятига хат жўнатиб, қонунларнинг ахлоққа оид бандларини қайта кўриб чиқиш, Ғарб мамлакатларида чоп этилаётган беҳаёлик ва ваҳшийликларни тарғиб қилувчи китобларни, газета-журналларни республикамизга келтирилишини бутунлай таъқиқлаш тўғрисида ўз таклиф ва мулоҳазаларимизни билдирганмиз. Ўзимиз ҳам қонун доирасида бунга қарши баҳоли қудрат курашаяпмиз. Аммо жамоатчиликнинг фаол иштироки ва ёрдами билангина ахлоқсизликларга буткул чек қўйишимиз мумкин, деб ўйлаймиз.

Собиржон РАУПОВ,
Тошкент шаҳар ИИББ бўлим бошлиғи, милиция подполковниги.
Абдураҳим ҲАЛИЛОВ,
Тошкент шаҳар ИИББ матбуот марказининг ходими, милиция лейтенанти.

Данғара туманидаги халқ депутатлари Санам қишлоқ кенгаши ҳудудида 280 ўринли болалар боғчаси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Халқ ноибларининг саъй-ҳаракатлари натижасида барпо этилган бу тарбия масканига «Камолот» деб ном берилди. Унда барча шарт-шароитлар муҳайё этилган.

СУРАТДА: тарбиячи Наргиза Қурбонова кичкинтойларга улуғ бобомиз Алишер Навоий ҳақида сўзлаб бераётир.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

ҲУКМ ИЖРО ЭТИЛДИ

ҒИЖДУВОН. Пахта тозалаш заводи ишчиси Ў. Истамов хотини билан тўрт яшар қизчасининг қотили бўлди.

У ишдан қайтаётиб дарвозаси олдида нотаниш эркакка кўзи тушди. Уйга киргач, хотини Розия Набиевага «Кўчадаги жазманинг бўлса керак» деб зуғум қила бошлади. Сўнгра кўзлари қонга тўлиб, обдон дўппослади, бўғди. Қий-чувдан уйғонган норасида гўдак мудҳиш ҳодисани кўриб қолди. Инсонийлик, қиёфасини йўқотган қотил ўз пушти камарига ҳам шафқат қилмади. Халқ суди қотилни олий жазога ҳукм қилди.

• *Тарих саҳифалари*

Ёраб, эт осон муяссар...

Оқилнинг номи ва у яратган дурдоналар ҳақида бугунги ўқувчи жуда кам нарса билади. Советлар даврида асарларини ўқиш қатъиян ман қилинган сиймолар орасида Оқил ҳам бор эди. Таассуфки, шоирнинг оқилона, мулоҳазалик, муҳаббатга тўла шеърларини биз ҳеч қаерда учратмаганмиз. Бугун эса унинг шеърларини ўқиб ўрганишнинг имкони бор. Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик илмгоҳида шоирнинг тўртта шеърий мажмуаси сақланмоқда. Улар билан танишган кишининг кўнгли яйрайди.

Оқилнинг асли исми Отабек Тўра бўлиб, у 1874 йилда Хоразмда таваллуд топган. Оқил ёшлигидан оғир касалликка чалиниб, бир умр азобланиб яшади. Бироқ табиатан уқувли бўлган Оқилни дард енга олмади. У адабиёт ва тарихга ҳавас қўйди. Замонасининг кўзга кўринган шоирлари билан дўст тутинди. Устози шоир Доийдан таълим олди. Оқил иқтидорли ва ихлосманд шоир эди. Ўша даврда уни Исфандиёрхон Гурлан туманига ҳоким қилиб тайинлайди. Оқил ҳукмронлик қилган пайтда Гурланда ободончиликка кўпроқ эътибор берилди. У доим халқни қайғурди. Бироқ Оқил қилаётган ишлар Исфандиёр сиёсатига мос тушмас эди. Оқил эса мартаба ҳақида ўйламасди. Ўлмас шеърлар яратди. Муҳаббат мавзуси шоир шеъриятининг мақсадидир. Унинг шеърларида иқтидорнинг, талантнинг тафти бор. Етук мисраларда қалб дарди, ҳокисорлик яшайди. Шоир шеърларидаги мушоҳада оқилона ўй-фикр, хассос туйғулар бизнинг руҳиятимизга маънавий бойлик олиб киради. Қуйида шоирнинг шеърлари илк бор эълон этилмоқда.

Гулсара ИСМОИЛОВА.

* * *

Эй кўнгул кўб шодлиғ андак ғамингға арзимас,
Гиря қилма ул ғамиким кўз намиға арзимас.
Тенг бил оламни кўбу ози била бор — йўқини,
Ози бисёриға, бисёри камиға арзимас.
Бевафо ҳуси ақли ишқини таманно қилмаким,
Қоматнинг ҳижронида бўлғон ҳамингға арзимас.
Юз йил ичсанг соқийи ишратдин ар жоми мурод,
Бир куни даврон анга қотғон сийимингға арзимас.
Чархи золи меҳр аён қилса санга ҳар субҳидам,
Зоҳири кулгуси макри мубҳамиға арзимас.
Умрлар дунё аруси бўлса жуфтинг бўлма шод
Бир куни наъшингға тутғон мотамиға арзимас.
Қолмоғим қайдида истабон шодлиғ Оқил эсанг,
Эй кўнгул, кўб шодлиғ андак ғамингға арзимас.

* * *

Ул пари ҳажри танимни ўйла бемор айламиш,
Бу мақом ичра турардин жон басе ор айламиш.
Зулфининг ҳажри кўнгул зорини паришон айлабон,
Холи шавқи жонни кўб меҳнатға дучор айламиш.
Орзуйи лаъли майгуни қилиб бағримни қон,
Иштиёқи васли кўз ёшини хунбор айламиш.
Қомати зебоси шавқи қаддим айлаб долдек,
Оразни ҳажри вужудим зарра миқдор айламиш.
Фурқати сайёди меҳнат даштида эй дўстлар,
Доми ҳажриға кўнгул мурғин гирифтор айламиш.
Айламиш эрди ул ойнинг ҳажри ман зорин заиф,
Ваҳки, тиғ фурқати жисмимни афкор айламиш.
Ёраб, эт осон муяссар ул парининг васлини,
Гардиши гардуни дун Оқилға душвор айламиш.

* * *

Ваҳким, манга бу кунлар ул шўх итоб этмиш,
Ҳижрони мане маҳзун ҳолини хароб этмиш.
Олам кўзима тийра гар бўлса тонг этмангким
Кўргач мани юзига зулфини ниқоб этмиш.
Зиндони фироқиға солиб мане маҳзунни
Юз жавру жафо бирла минг турли азоб этмиш.
Арзимға қулоқ солмай, ҳам бир хабарим олмай
Кўрса доғи олдимдин ўтмакда шитоб этмиш.
Тарк айламаким ишқин албатта маҳол энди,
Жон бўйнуға зулфини юз ҳалқа таноб этмиш.
Ағёр ила сайр айлаб, гулшанда кулиб ҳарён,
Рашқ оташиға жону жисмимни кабоб этмиш.
Оқил киби ошомим хунобаи ҳижрондур.
То ғайр ила ул маҳваш оҳанги шароб этмиш.

* * *

Тун кеча кўргач эй гул, раъно мусалсал кокулинг,
Ишқиға кўнглум айлади шайдо мусалсал кокулинг.
Ҳардам қўлуиг бирла тараб илкингни теккурмак била
Юз онча топди зебашу оро мусалсал кокулинг.
Очғоч мусалсал кокулинг ҳуснин тун оқшом базм аро
Оламға сочди анбари соро мусалсал кокулинг.
Расми адаб билмишдурур, таъзима эгилмушдурур,
Зеб ўзгача қилмишдурур пайдо мусалсал кокулинг.
Қошу кўзинг жоним олур, дин мулкиға яғмо солур
Кўрган киши ҳайрон қолур, жоно мусалсал кокулинг.
Озурда бўлсам ҳар замон, айб айлама қилсам фиғон
Ойдек юзинг айлар ниҳон гоҳо мусалсал кокулинг.
Утлиғ юзингда кўргали Оқил киби ҳайратда ман,
Ёпмоқдин айлар хавф не парво мусалсал кокулинг.

ЭЪЛОН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВАЗИРЛИГИ

Абдулла Қодирий номидаги Тошкент Давлат маданият институти 1993—1994 ўқув йили учун

қуйидаги ихтисослар бўйича кундузги ва сиртқи бўлимларга

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ:

ҚУТУБХОНАЧИЛИК факультетида — оммавий ва илмий кутубхоналарнинг кутубхоначи-библиографи, болалар ва мактаб кутубхоналарининг кутубхоначи-библиографи, техника кутубхоналарининг кутубхоначи-библиографи.

МАДАНИЯТШУНОСЛИК факультетида маданий-маърифий ишлар: ҳаваскорлик театр ижодиёти раҳбари, оммавий байрамлар режиссёри, рақс ансамбли раҳбари, кино тарғиботи (фақат сиртқи бўлим), маданият ишлари социологи, маданият ишлари менеджери, маданий дам олиш ташкилотчиси.

ХАЛҚ ИЖОДИЁТИ факультетида — ҳаваскорлик халқ чолғу оркестри раҳбари, ҳаваскорлик хор жамоаси раҳбари, ҳаваскорлик халқ мусиқаси ансамбли раҳбари, ҳаваскорлик пуфлама чолғулар оркестри раҳбари.

Ўқиш муддати — кундузги кутубхоначилик факультетида — 4 йил, бошқа факультетларда — 5 йил.

Кириш имтиҳонлари қуйидаги фанлардан ўтказилади:

1. Кутубхоначилик факультетида ҳамда маданият соҳаси социологи, менеджери, дам олиш ташкилотчиси, бўлимларида барча фанлар тест асосида бўлади. Имтиҳонлар сиртқи бўлимларда 26 июлда, кундузги бўлимларда 31 июлда ўтказилади:

а) Ўзбекистон тарихи ва географияси
б) Она тили ва адабиёт.
в) Чет тили.

2. Маданиятшунослик ва халқ ижодиёти факультетларида:

1. Оммавий байрамлар режиссёри.
2. Ҳаваскорлик театр жамоаси раҳбари.
3. Ҳаваскорлик рақс жамоаси раҳбари.
4. Ҳаваскорлик халқ чолғу оркестри раҳбари.
5. Ҳаваскорлик хор жамоаси раҳбари.
6. Ҳаваскорлик халқ мусиқа ансамбли раҳбари.
7. Ҳаваскорлик пуфлама чолғу оркестри раҳбари ихтисосликларидан, танлов синовлари 16 июлдан 24 июлгача ўтказилади.

Тест асосида эса қуйидаги имтиҳонлар 1993 йил 31 июлда ўтказилади:

а) Ўзбекистон тарихи ва географияси
б) Она тили ва адабиёт.

Ҳужжатлар 1993 йил 15 июндан 15 июлгача қабул қилинади. Институтга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим:

Ариза,
Урта маълумоти ҳақидаги гувоҳнома,
Соғлиғи тўғрисида — 086-У шаклидаги маълумотнома,
3x4 см. ҳажмидаги 6 дона фотосурат,
Меҳнат дафтарчасидан кўчирма,
Паспорт ва ҳарбий хизматга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжатлар шахсан кўрсатилади.

Институт манзили: 700164, Тошкент шаҳри, Яланғоч даҳаси, 127-а уй.

Телефонлар: 62-09-24, 62-03-24, 62-38-33.

Навбатчи муҳаррир — С. Муҳиддинов, навбатчи — Б. Норбоев.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

خلق سوزی

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма Г—290. 102396 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти —21.00. Босишга топширилди — 24.00

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6